

Oponentský posudek
na doktorskou disertační práci
JUDr. Lukáše Bohuslava
na téma
„Trestní odpovědnost právnických osob“

I.

Kandidát si vybral k obhajobě velmi potřebné téma. Zákon o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim (č. 418/2011 Sb.) nabyl účinnosti 1.1.2012. Jedná se o novou právní normu, jejíž potřeba vyplynula z legislativních aktivit Evropské unie, přičemž Česká republika byla jedním z posledních států Evropské unie, která trestní odpovědnost právnických osob kodifikovala. Z uvedeného vyplývá, že téma je zcela nové, dosud v judikatuře minimálně zmiňované. Autor měl proto k dispozici méně pramenů, než bývá obvyklé.

II.

Autor se za daných podmínek řádně a komplexně vypořádal se zadanou problematikou. Za cíl si stanovil zpracovat všechny instituty hmotného i procesního práva, samozřejmě s přihlédnutím ke kriminogenním faktorům. S ohledem na nedostatek vnitrostátních pramenů vycházel především ze zahraničních koncepcí a věnoval se i historickým souvislostem, které vedly ke vzniku právní úpravy. Posuzovaná práce je tak na velmi dobré literární i odborné úrovni. Při nedostatečném množství judikatury se věnuje i odborným článkům a monografiím, které byly na toto téma napsány. Z formálního hlediska působí práce uceleně a přehledně, přičemž řazení do jednotlivých kapitol a oddílů nepostrádá logiku. Tato se skládá z úvodu, devíti základních kapitol, které jsou řazeny do jednotlivých částí, závěru a rozsáhlého seznamu použité literatury.

Doktorská disertační práce je logicky strukturovaná, obecně srozumitelná i zajímavě napsaná. Předpokládám, že by se mohla stát předmětem zájmu těch, které s uvedenou problematikou přicházejí do styku. Za zmínku zde stojí četné poukazy na možné budoucí problémy v aplikační praxi. Tyto okolnosti činí z uvedené práce velmi živý a zajímavý materiál a takovýto postup považuji za zvláště užitečný.

III.

Po úvodu se autor v první kapitole věnuje základním pojmům trestní odpovědnosti právnických osob. Vzhledem k nedostatku definice pojmu právnické osoby v trestním právu využívá autor při vymezení tohoto pojmu především institutů teorie práva a občanského práva. Zde vychází ze zahraničních i vnitrostátních pramenů a pokouší se o dělení právnických osob dle různých hledisek. Následně věnuje pozornost i vymezení pojmu trestní odpovědnosti právnických osob a novému pojmu přičitatelnosti trestného činu právnické osobě. Na závěr této kapitoly shrnuje důvody pro i proti zavedení trestní odpovědnosti právnických osob.

Druhá kapitola je věnována kriminogenním faktorům, které vedou k páčání trestné činnosti právnickými osobami. Podstatná část je věnována rozboru jednotlivých prvků, které vedou právnickou osobu a její členy k tomu, že se dopouštějí protiprávního jednání.

Třetí kapitola pojednává o trestní odpovědnosti právnických osob v zemích angloamerického typu právní kultury. S ohledem na rozdílnost této právní kultury od právní kultury kontinentální je otázkou, do jaké míry je zmíněná komparatistika aktuální. Tento problém však autor objasnil na základě historických tradic a velkých zkušeností v dané geografické oblasti, což se projevuje četným užitím některých soudních rozhodnutí. Tato kapitola je dělena

na oblast Anglie a Walesu na straně jedné a USA, Kanady a dalších oblastí na straně druhé.

Čtvrtá kapitola popisuje trestní odpovědnost právnických osob v mezinárodních smlouvách a předpisech Evropského společenství a Evropské unie. Právě při porovnání této pasáže s předchozí kapitolou je patrná mnohem menší tradice při posuzování trestní odpovědnosti právnických osob v porovnání s angloamerickou oblastí. Komparatistice (pokud jde o některé evropské země) je věnována i pátá kapitola.

Počínaje šestou kapitolou se autor věnuje vnitrostátní úpravě. Začíná krátkým historickým exkursem až po přijetí zákona č. 418/2011 Sb. Rozebírá jednotlivé hmotněprávní i procesní instituty tohoto zákona, obecně se dotýká sankcionování s tím, že tomuto je později věnována samostatná kapitola. V krátké pasáži věnující se vztahu ke správnímu řízení se nabízí otázka, zda právě tomuto neměla být v rámci práce věnována větší pozornost, zvláště když v poznámce pod čarou je patrná zkušenost autora v této oblasti.

Základní instituty trestní odpovědnosti právnických osob vyjádřené v sedmé kapitole považují za stěžejní část posuzované práce a tomu odpovídá i rozsah a pozornost autora této problematice. Pokud autor v této části občas odbočí k zahraniční úpravě, byť je to z části na úkor přehlednosti práce, zdá se to praktické z hlediska uchopení problému. Za správné považují, pokud se autor podrobně věnuje otázce přičitatelnosti trestného činu právnické osobě, protože se v mnoha ohledech jedná o stěžejní problém. Velký prostor je správně věnován i sankcionování právnických osob. Zvláště v těchto pasážích zaznamenávám kritický názor autora na některé instituty.

Rozsah osmé kapitoly o aplikaci zákona č. 418/2011 Sb. je přímo úměrný naprostému nedostatku judikatury takže lze konstatovat, že autor věnoval pozornost všemu, co v praxi soudů od účinnosti citovaného zákona bylo zaznamenáno.

Poslední devátá kapitola se věnuje prevenci a předcházení rizik v oblasti tzv. Compliance programů.

IV.

V závěru konstatuji, že se autor zdařile vypořádal se zvoleným tématem. Prokázal nepochybné schopnosti teoretického uvažování i schopnosti analytické. Práce splňuje formální i obsahové náležitosti disertační práce. Za hlavní klad považuji rozsah jednotlivých pramenů a to i v mezinárodních souvislostech, ze kterých pak autor dochází k zobecňujícím závěrům. Specifikum práce spočívá v jejím historickém zasazení do doby, kdy teprve od 1.1.2012 nabyl účinnosti zákon o trestní odpovědnosti právnických osob.

V.

S ohledem na shora popsané závěry doporučuji, aby v případě úspěšné obhajoby disertační práce byl JUDr. Lukáši Bohuslavovi udělen titul Ph.D.

V Praze dne 29. října 2013

JUDr. Jan Sváček